

„Rappaport a găsit un mod captivant de a spune povestea
familiei imperiale... Istorie, specificul locului,
tragedie umană și atmosferă de epocă – o combinație perfectă
și rară care nu poate da greș.”

Susan Hill

„O carte deosebit de accesibilă și bine documentată
care nu face compromisuri... Simți că citești descrierea
experiențelor vizuale și auditive ale unui martor ocular care,
în același timp, se întoarce la sursele primare și creează
atmosfera din perspectiva unui scriitor desăvârșit...

O lectură captivantă.”

dovegreyreader.com

„Fascinată în cel mai înalt grad, o carte remarcabilă,
sensibilă, echilibrată și, în mod sigur, ultimul cuvânt
asupra acestui subiect.”

Dr. Harry Shukman,

profesor emerit de istorie modernă a Rusiei,

St. Antony's College Oxford

HELEN RAPPAPORT

EKATERINBURG

Ultimele zile ale Romanovilor

Ediția a II-a

Traducere din limba engleză de Ioana Iepureanu
Cuvânt-înainte de Șerban Papacostea

CORINT
ISTORIE
—2024—

au devenit victimele furiei acumulate a celor pe care i-a ținut în mod sistematic sub papuc.”

Sunday Tribune (Irlanda)

„Rappaport narează povestea într-o manieră originală, concentrându-se pe ultimele două săptămâni petrecute în Casa Ipatiev înaintea asasinatelor.”

Times Literary Supplement

„Arată cu măiestrie că istoria nu este niciodată simplă, însă este mereu captivantă atunci când este prezentată în stilul acesta.”

The Bookseller

„Extraordinară și intensă... În urma descoperirii unor noi resurse concludente, Rappaport a creat o descriere deosebit de accesibilă.”

Western Daily Press

„O prezentare palpitantă a tumultului, a mișcărilor sociale și a crimelor din Rusia de la începutul secolului al XX-lea, bazată pe dovezi noi... Prin juxtapunerea unor fascinante detalii de familie cu analiza scenei politice internaționale, autoarea disipează imaginea romanțată a în-carcerării lor și legendele țesute în jurul crimelor, dezvăluind o situație uimitor de umană și repercusiunile globale ale acesteia.”

Sainsbury's Magazine

„Rappaport își imaginează în detaliu acele ultime zile... Pe măsură ce paginile conduc rapid către deznodământul incontestabil, se conturează imaginea unei familii devotate, iubitoare și oarecum obișnuite.”

Waterstone's Books Quarterly

„O carte captivantă, lucidă și competentă.”

Publishers Weekly

„Prezintă perspectiva umană și povestea înfricoșătoare despre ce pot face oamenii altor oameni.”

Independent (Irlanda)

„O documentare impresionantă... Neînfrică și captivantă.”

suite101.com

CUPRINS

<i>Cuvânt-înainte</i>	7
<i>Mulțumiri</i>	11
<i>Lista ilustrațiilor</i>	17
 INTRODUCERE: Uralii roșii	23
1 Dincolo de palisadă	37
2 „Domnul brunet”	60
3 Bărbatul care fuma	81
4 Femeia în scaun cu roțile	99
5 Fetele în rochii albe	119
6 Băiatul în costum de marinăr	136
7 Medicul cu suflet mare	152
8 „Biata noastră Rusia”	163
9 „Totul este ca de obicei”	179
10 „Ce e de făcut cu Nicolae?”	192
11 „Absolut nicio veste din afară”	213
12 „Li s-a întâmplat ceva acolo”	233
13 „Oameni obișnuți ca și noi”	247
14 Casa cu scop special	253
15 „Dorința revoluției”	265
16 „Lumea nu va afla niciodată ce le-am făcut”	289
EPILOG: Parfum de crini	295
 <i>Note asupra surselor</i>	316
<i>Bibliografie</i>	323
<i>Index</i>	343

Beloborodov, președintele sovietului regiunii Ural, a trimis mesaje urgente la Moscova în care cerea să aibă o legătură directă cu Lenin la Kremlin, în decursul zilelor cruciale ce aveau să urmeze. El și grupul său de comuniști dedicați se confruntau cu un moment critic al „drumului lor revoluționar”. Uralii sovietici erau în „pericol de moarte” și exista un risc considerabil ca fostul țar să cadă în mâna cehilor și a altor contrarevoluționari și să „fie folosit în avantajul acestora”.

În acea după-amiază umedă de vară, atmosfera din camera nr. 3, cea mai mare și mai frumoasă cameră din Americanskaia, era din cale afară de încordată. Pe ordinea de zi exista un singur subiect presant. Ce era de făcut cu Romanovii? Ziua următoare, pe 30 iunie 1918, Filip Goloșekin, un membru al prezidiului sovietului regiunii Ural și recent numitul comisar regional de război, au plecat din Ekaterinburg cu trenul de Moscova, pentru a se consulta cu Lenin și cu omul de încredere al acestuia, Iakov Sverdlov, despre soarta Romanovilor.

Între timp, Ekaterinburg, cândva bijuteria Munților Ural, era în stare de asediu, infrastructura orașului în prăbușire, iar cetățenii erau supuși unui regim de teroare tot mai aspru.

1

Dincolo de palisadă

30 APRILIE — 3 IULIE 1918

Călătoria Romanovilor de la Tobolsk la Tiumen a însemnat cinci zile de zdruncinături în tarantas, o trăsură rudimentară fără arcuri. În timpul călătoriei, Alexandra și Maria s-au înghesuit tremurând una în alta, hurducăite prin albiile de râu, terenuri inundate și mocirlă. Slăbită și extenuată, Alexandra se bucurase să o aibă lângă ea pe Maria care se oferise să îi însoțească pentru a fi alături de mama ei. În schimb, Nicolae era vesel, bucuros să călătorească și înviorat de aerul rece.

Alexandra fusese nevoită să aleagă între a merge cu soțul la Moscova pentru a-i susține poziția, cum credea ea și a rămâne în urmă la Tobolsk, pentru a-l îngriji pe Alexei care era suferind. Luarea acestei decizii fusese o grea încercare, căci în inima ei se dăduse o luptă între nevoia covârșitoare de a fi lângă fiul său și temerile profunde pentru Nicolae. În cele din urmă, a decis că datoria ei era întâi față de țar, dacă nu din alt motiv, atunci pentru binele soțului său ușor influențabil.

La Tiumen, suita regală a fost mutată într-un vagon de clasa I bine păzit, al trenului special nr. 8 VA aflat sub comanda lui Vasili Iakovlev. Pe drum, Iakovlev a susținut în continuare versiunea oficială, conform căreia Nicolae era trimis înapoi în capitală pentru a fi judecat. În sinea lor, țarul și țarina erau convinși că lucrurile aveau să ia o altă întorsătură și că aceasta avea să fie prima etapă a operațiunii prin care familia imperială avea să părăsească Rusia în siguranță.

După mai multe întârzieri, când trenul a sosit în Omsk, nodul feroviar a două rute principale ale căilor ferate transiberiene, cei doi au fost cuprinși de un sentiment de panică. Unde aveau să fie duși? Spre est, aveau să traverseze Siberia, să ajungă la Vladivostok și să iasă din Rusia prin Japonia? Sau spre vest, către Moscova și procesul public? Trenul a poposit mai multe ore pe o linie secundară din Liubinskaia, fără să li se spună niciun cuvânt, în timp ce Iakovlev a negociat prin telegraf cu Moscova. În cele din urmă, s-a stabilit cum avea să decurgă noul plan. Trenul a pornit înapoi spre Tiumen. De fapt, țarul și țarina nu aveau să fie escortați la Moscova, ci la Ekaterinburg, unde urmau să fie luați în primire de sovietul regiunii Ural.

La ora 08:40, în ziua de marți, 30 aprilie, trenul a intrat în oraș cu storurile trase, sporind neliniștea lui Nicolae și a Alexandrei. Aici, cei doi au dat în sfârșit piept cu forța descătușată și hădă a Rusiei revoluționare. După cum a consemnat ulterior țarina în jurnal, era o zi „nespus de caldă și însorită”, însă comitetul de primire fusese cât se poate de rece. Zvonul sosirii iminente a detestatului cuplu imperial se răspândise rapid, iar în gara principală se adunase o gloată furioasă care cerea ca cei doi să fie aduși prin fața lor. Temându-se de posibilitatea unui linșaj, comisarul militar din Ural, Filip Goloșcekin, care îi aștepta pe Romanovi, a hotărât să trimită trenul mai departe, la gara de triaj nr. 2 din Șartaș, aflată la marginea de est a orașului. După ore de stat în tren, Ekaterinburg li s-a înfățișat Romanovilor sub forma unei linii secundare pentru marfare la ora 16:00. Pe peron îi aștepta un grup de bolșevici cu figuri inexpressive: Aleksandr Beloborodov, președintele sovietului regiunii Ural, Boris Didkovski, secundul său și Serghei Ciuțkaev, membru al sovietului Ekaterinburg și al poliției secrete locale, CEKA*.

Țarul și familia sa au fost preluați de sovietul regiunii Ural, urmând să fie „reținuți sub supraveghere”, alături de doctorul Evgheni Botkin, servitoarea Anna Demidova, valetul Terenti Cemodurov și

* Comisia extraordinară pe întreaga Rusie pentru combaterea contrarevoluției, speculei și abuzului de putere. (nota trad.)

lacheul Ivan Sednev. Beloborodov a confirmat în mod oficial primirea lor, cu o semnătură funcționarească, întocmai cum ar fi procedat cu niște pachete. Aleksandr Avdeev, care îi însoțise pe țar și țarina de la Tobolsk împreună cu Iakovlev, a fost numit comandantul locului unde urmau să fie arestați la domiciliu Romanovii. Mai târziu, în acea după-amiază călduroasă de vară, suita regală a făcut scurta călătorie până la Voznesenski Prospekt pe străzile părăsite, în mașini închise și escortată de un camion plin cu soldați înarmați. Când mașina care i-a adus a intrat în curtea Casei Ipatiev, a fost cea din urmă dată când fostul țar și soția sa au văzut Rusia și lumea exterioară. Era Săptămâna Patimilor, iar clopotele, frumoasele clopote care îl fermecaseră pe Anton Cehov, răsunau în întreg orașul. Cu toate acestea, nu au putut acoperi zgomotul porților masive din lemn, închise cu putere în urma lor.

Când intrară în Casa Ipatiev, țarul și țarina fură întâmpinați de Goloșcekin care o luase înainte pentru a-i primi. Acesta se întoarse către fostul său monarh și declară: cetățene Nicolae Romanov, poți intra. Imun la insulte și împăcat cu soarta sa, Nicolae nu reacționează, însă țarina fu afectată de această insultă. În ciuda faptului că Alexandra avea să continue să se opună cu încăpățănare lipsei de respect a bolșevicilor, de acum înainte, statutul și titlurile Romanovilor nu aveau să mai fie luate în considerare. Acestea, chiar și în Tobolsk, continuaseră să facă parte din protocolul uzual respectat atât de servitori, cât și de paznici.

Fostul țar al Rusiei era acum un cetățean sovietic de rând, cu propria cartelă de rație. Deși poate consideraseră că viața lor din Tobolsk fusese un fel de arest la domiciliu, Nicolae ajunsese acum să fie cu adevărat prizonier în anexa nesfârșită a imperiului care era ea însăși o închisoare: Siberia.

Conform indicațiilor vehemente trimise de la Moscova de Iakov Sverdlov sovietului regiunii Ural, conducerea de la Kremlin își exprimase cât se poate de clar intenția ca familia să fie sechestrată în „cele mai stricte condiții”. Măcinați de ura față de clasa de sus și

dorința de răzbunare împotriva lui „Nicolae cel Sângeros”, bolșevicii din Ekaterinburg au desființat cu satisfacție confortul acordat până atunci familiei imperiale. Dacă liniștea relativă din Tobolsk îi împiedicase să își ia soarta în serios, nu există nicio îndoială că venirea în Ekaterinburg nu fusese un semnal de alarmă cât se poate de dur pentru Nicolae și Alexandra. Când a sosit, țarina a scris data și a desenat o cruce a soarelui pe peretele din dormitor în ideea că acest simbol străvechi al credinței, al dragostei și al speranței avea să le aducă, până la urmă, salvarea.

Maria, țarul și țarina au petrecut primele trei săptămâni în Casa Ipatiev, închiși împreună într-un singur dormitor și având acces doar la baie și la camera de zi în care dormeau doctorul Botkin și servitorii Cemedurov și Sednev. Annei Demidova îi fusese dată o cămăruță secundară. Nu aveau tot timpul curent, dar când aveau ocazia, Alexandra întocmea scrisori interminabile copiilor la Tobolsk, în timp ce Nicolae citea cu voce tare din Evangheliile. Cu toate că se ivise soarele, continuase să ningă abundent până după mijlocul lui mai, iar bucuriile sufletești fuseseră puține până când, la ora 11:00, în dimineața neobișnuit de friguroasă și cu ninsoare a zilei de 23 mai, ceilalți patru copii au sosit de la gară. Suita de 27 de persoane care călătorise cu ei de la Tobolsk a fost informată că nu îi putea însoți mai departe. Sovietul din Ekaterinburg nu dorea să se complice cu cheltuielile suplimentare pentru întreținerea acestora. Cei 27 au rămas în trenul din gara orașului Ekaterinburg, urmând să fie trimiși care încotro. Câțiva aveau să fie eliberați, însă majoritatea aveau să fie duși la închisoare (unde consilierul loial al țarului, prințul Dolkorukov, fusese dus de când sosise în aprilie). Doar trei servitori, bucătarul Ivan Haritonov, ajutorul de bucătar Leonid Sednev (nepotul lui Ivan Sednev) și servitorul Alexei Trupp, avuseseră permisiunea de a urma familia imperială în Casa Ipatiev, aducându-l cu ei și pe adoratul cocker al lui Alexei, Joy și pe cei doi câini ai Tatianeii, Jimmy și Ortipo.

Sosirea lui Alexei, Olga, Tatiana și Anastasia de la Tobolsk, de care țarul și țarina au fost anunțați cu doar câteva ore înainte, a fost o rază de lumină pentru familia abătută. Nicolae a notat în jurnal că nu exista nicio îndoială că toți cei patru copii suferiseră atât personal, cât și spiritual din pricina faptului că fuseseră lăsați singuri în Tobolsk.

Dar familia atât de unită era din nou împreună, iar bucuria le era sporită de faptul că era Săptămâna Patimilor, cea mai însemnată sărbătoare din calendarul ortodox. În seara aceea, au stat cu toții în fața prețioaselor icoane și s-au rugat cu fervoare în semn de recunoștință. Alexandra observase cu îngrijorare cât de fragil și slăbit era fiul ei care pierduse în greutate șase kilograme după cea mai recentă criză de hemofilie. În aceeași seară, după o simplă alunecare și sucire a genunchiului când se urca în pat, Alexei a avut dureri toată noaptea. Țarina a stat lângă el, fără să poată dormi, veghindu-l și ascultând gemetele băiatului, așa cum făcuse în decursul a nenumărate nopți albe în ultimii 13 ani.

Dar măcar se aveau din nou unii pe ceilalți și pe Dumnezeu. Singura lor cale de rezistență în fața noului regim mult mai aspru care le era impus a fost de a se închide în ei înșiși și de a se bizui pe adâncă lor credință. Aceasta avea să îi susțină în decursul zilelor ce urmau, în noua lor existență. Existau, dar nu trăiau. Erau închiși în familiaritatea înăbușitoare a ritualului zilnic, limitat și obositor care îi aducea în fiecare zi mai aproape de... de ce? De eliberare? De evadare? De salvare? Oricare avea să le fie destinul, această familie neobișnuit de izolată era convinsă de un singur lucru, că Dumnezeu veghea asupra lor.

Mai multe dintre rudele lor Romanov erau reținute în oraș, fără ca familia imperială să o știe. Sora țarinei, marea ducesă Elisabeta (Ella), marele duce Serghei, vărul țarului și prinții Ioan Constantinovici, Constantin Constantinovici și Igor Constantinovici (trei frați Romanov din spița lui Constantin, al doilea fiu al lui Nicolae I) și prințul Vladimir Pavlovici Palei fuseseră aduși în Ekaterinburg în

mai și închiși în hanul Atamanov. Însă lor le fusese permis să iasă din casă pentru a participa la slujba de Paște de la miezul nopții la catedrală, un privilegiu care fusese refuzat familiei imperiale. Aprinseseră lumânări din ceară roșie, rugându-se ca frumusețea transcendentă a slujbei de Înviere să aducă speranță și libertate. Prințul Palei, un poet profund și talentat, i-a scris mamei despre temerile sale pentru verii Romanov. Se aventurase către Casa Ipatiev sperând să zărească familia imperială, însă palisada era prea înaltă, iar ferestrele erau, la vremea aceea, acoperite cu ziare. Docil, calm, supus sortii, i-a mărturisit soției unui ofițer, madame Semcevschi, temerile personale pentru „biata noastră Rusia”. El vedea țara ca pe o corabie odată maiestuoasă și puternică care era acum înghițită de valuri și pierea în întuneric. Semcevskaia și-a adus aminte cum ochii înlăcrimați și melancolici ai prințului Palei sugerau sentimentul de pierdere pe care l-a exprimat în versurile unei poezii pe care a citit-o în seara aceea: „Cei dragi, cei apropiați sunt înfiorător de departe; iar dușmanii, înfiorător de aproape...” Fără îndoială, rudele sale Romanov aflate la câteva străzi distanță îi împărțeau aceste sentimente.

Casa Ipatiev de pe Voznesenski Prospekt, la nr. 49, era potrivită pentru arestul la domiciliu, însă neîncăpătoare. Inițial, sovietul regiunii Ural intenționase să îl ducă pe Nicolae în închisoarea locală, dar se răzgândiseră din cauza unor probleme de securitate. Preferaseră o casă privată potrivită și aleseseră Casa Ipatiev, în locul reședinței doctorului local Kensorin Arhipov, fiindcă prima era cea mai apropiată de cartierul general CEKA. Deși avea 21 de camere, era mică față de casa guvernatorului din Tobolsk care era mai spațioasă și mai aerisită. Dar, fiind situată în vârful unui deal dintre cele câteva dealuri line ce duceau spre marginea orașului Ekaterinburg, avea o panoramă minunată asupra lacului, a grădinilor publice și a orașului traversat de râul Iset. Fusese ridicată între 1875 și 1879 de un inginer minier, Andrei Redikortev, iar proprietarul actual,

Nikolai Ipatiev, o cumpărase în jurul anului 1908 în schimbul sumei de 6 000 de ruble. Având o baie separată și un WC, era considerată una dintre cele mai moderne case din oraș. Ipatiev era un cetățean respectat, un intelectual și un membru al Dumei din Ekaterinburg care fusese implicat în construirea secțiunii Perm-Kungur-Ekaterinburg a căilor ferate transsiberiene și care își desfășura activitățile de inginerie feroviară în camerele de la subsol. Era plecat din Ekaterinburg pentru a se trata de inimă, iar în casă locuiau niște prieteni de-ai săi din Petrograd, când a sosit ordinul nr. 2778 de la sovietul din Ekaterinburg, pe 27 aprilie, care îi soma să evacueze casa în 48 de ore. Ipatiev se întorsese de urgență pentru a lua câteva bunuri personale, însă lăsase casa intactă, cu toată mobila, inclusiv ursul împăiat de la etaj.

Casa părea mică și neîmpunătoare din afară, fiindcă era construită pe versantul dealului, astfel încât demisolul era vizibil în întregime doar din lateral, de pe strada Voznesenski. Avea însă o frumusețe tipică stilului rusesc, mai degrabă decât o eleganță clasică. Era construită pe locul unei vechi biserici din lemn care fusese demolată în secolul al XVIII-lea, când peste drum fusese ridicată mănăsta Catedrală Voznesenski.

Era construită din cărămidă și piatră și tencuită cu stucatură albă, avea cadrele ușilor și ale ferestrelor și porțiunea de sub streșini decorate cu sculpturi în relief și dădea spre o stradă prăfuită, nepavată, umbrită de tei. Vizavi de ea era piața Voznesenski cu catedrala sa barocă și impunătorul conac Rastorguev-Haritonov în stil clasic. Însă, dincolo de piață se aflau casele mai sărace din bușteni ale locuitorilor de rând din clasa muncitoare, fiind un exemplu grăitor al contrastului dintre bogați și săraci ce putea fi lesne observat în întregul oraș. Lângă ușa de la intrare era un mic altar dedicat Sfântului Nicolae, ridicat pe locul altarului fostei biserici din lemn, dar familia nu putea vedea acest simbol semnificativ și ironic al sfântului protector al țării, din cauza palisadei.

După ce nu reușiseră să țină secret prezența familiei în oraș (aceasta fiind anunțată în jurnalul *Ural'skii Rabocii* pe 9 mai), temericii bolșevici ai Romanovilor inițiaseră de la bun început o politică deliberată de izolare și desensibilizare. Înainte de sosirea țarului, fuseseră mobilizați 100 de muncitori care se grăbiseră să înconjoare casa cu o palisadă înaltă din cherestea și stâlpi de telegraf, la câțiva metri distanță de fațadă. Având inițial 3,6 m înălțime, palisada a fost înălțată la sfârșitul lui mai, însă avea să fie luate măsuri încă și mai aspre. Pe 5 iunie, o a doua palisadă mai înaltă a fost ridicată rapid, înconjurând întreaga casă, de la curtea din partea de nord până la strada Voznesenski. Intrarea principală era acum supravegheată de postul de pază nr. 1, primul din cele 10 posturi din interior și exterior, iar fortăreței i se dădea ocol de două ori din oră în oră, zi și noapte, de mai mulți paznici aflați într-o rotație permanentă. Toate cele 10 posturi puteau transmite semnale printr-un sistem de sonerii direct în camera comandantului Avdeev și în postul de peste drum.

Palisada aflată la doar patru metri de ferestre însemna că „lumea minunată” a Alexandrei era acum complet interzisă familiei. Cu toate că se apropia venirea verii, toate ferestrele fuseseră sigilate, iar pe 15 mai, lumea din exterior devenise un alb imens când un bătrân venise și vopsise ferestrele, asigurându-se că nimeni nu putea vedea înăuntru sau în afară. Nicolae a scris în jurnal că părea „să fie ceață afară”. Indiferent cât de soare era afară, în interior casa era mereu mohorâtă. Dat fiind că era tot mai cald și în camere nu era aer, țarul i-a cerut în repetate rânduri lui Avdeev să redeschidă ferestrele. Bolșevicii refuzau să cedeze. Romanovii aveau deja acces la *forfocika*, un mic ventilator de iarnă aflat în partea de sus a unei ferestre care dădea spre Voznesenski Prospekt. În repetate rânduri, în zori, santinelele de afară observaseră capul uneia dintre fete uitându-se prin el. Avertismentele lor fuseseră ignorate, drept urmare, într-o dimineață, o santinelă trăsese când capul Anastasiei se ivise pe acolo.

Glonțul nimerise în cadrul de sus al ferestrei și ricoșase în ghipsul de pe perețele dormitorului.

Nu e de mirare că, după acest incident a fost nevoie de alte săptămâni de rugăminți pentru a se ajunge la o rezolvare a problemei lipsei de aer din Casa Ipatiev, până când funcționarii au răspuns cu o inspecție oficială realizată de „Comitetul pentru examinarea problemei ferestrelor din casa cu scop special”. În urma inspecției, a doua fereastră care dădea spre strada Voznesenski a fost desigilată pe 23 iunie. Totuși, paznicilor li s-a ordonat să sporească supravegherea din exterior. Romanovilor le era strict interzis să scoată capul pe fereastră sau să încerce să le facă semne oamenilor de pe stradă — pe care oricum nu îi puteau vedea — în caz contrar, puteau fi împușcați. Prin fereastră și pe deasupra palisadei, puteau distinge un petec schimbător de cer și desprinzându-se din cupola Catedralei Voznesenski de vizavi, un vârf de clopotniță și crucea ortodoxă. Dacă stăteau destul de aproape de fereastră, puteau auzi zgomotele orașului, cântecul păsărilor și hurelul tramvaiului electric. Dar nu vedeau și postul de mitralieră din interiorul clopotniței catedralei care era îndreptat direct spre ei. Mai existau încă două posturi de mitralieră, unul supraveghea balconul care dădea spre grădina din spate, celălalt fereastra de la subsol care dădea spre stradă.

Detășamentul special de aproximativ 40 de paznici din exterior, mereu prezent la datorie, era selectat dintr-un grup de 100 de bărbați, în principal muncitori de douăzeci și ceva de ani care fuseseră recrutați de urgență din fabricile locale. La începutul lui iunie, 35 dintre acești bărbați proveneau de la uzina metalurgică Siser din suburbiile Ekaterinburgului, unde se pusese accent pe îndobândirea politică a muncitorilor. Înainte de a fi recrutați, se verifica dacă viitorii paznici din exterior erau membri ai Partidului Bolșevic și dacă aveau experiență în manevrarea armelor. Cei care luptaseră deja în detașamentul Armatei Roșii împotriva liderului cazac Dutov sau a cehilor aveau prioritate, în timp ce alții luptaseră pe Frontul de Est. Dar nu a trecut mult timp și s-au plâns de orele

lungi la datorie și au fost recrutați încă 21 de bărbați de la fabrica Zlokazov, făcând ca numărul total al paznicilor din exterior să crească până la 56, în timp ce alți 16 bărbați asigurau paza în interior.

Needucați, îngenunchiați de sărăcie și de lipsa hranei, majoritatea erau atrași de cele 400 de ruble oferite pe lună (plus mâncare și cazare în oraș) și de faptul că nu își pierdeau slujbele de la fabrică. Dacă ocupau postul acesta, puteau evita înrolarea în noua Armată Roșie înființată de Troțki. Înarmați cu puști cu baionete și câteva revolverse rusești militare Nagant, păreau amenințatori, însă, de fapt puțini aveau experiență în manevrarea armelor. Toți erau vizitați des de soție, familie și prieteni, într-o asemenea măsură încât se făceau cereri pentru a-i caza peste noapte. Casa Popov, aflată vizavi de Casa Ipatiev de pe strada Voznesenski, a fost rechiziționată pentru a fi folosită de sovietul regiunii Ural.

Bărbații aceștia erau controlați de Pavel Medvedev, un bolșevic civil de la uzina Sisert care luptase într-un detașament al Armatei Roșii împotriva lui Dutov și de trei paznici experimentați. La început, paznicii din exterior locuiau la subsol, înghesuți pe paturi de companie în beci.

Celui de-al doilea rând de paznici aduși de la fabrica Zlokazov în iunie, li s-a permis să doarmă pe hol și în cămăruța de lângă biroul comandantului de la primul etaj al casei, unde locuiau Romanovii. Din curtea din partea de nord, în care se intra pe porțile duble masive, o ușă secundară ducea la o scară sculptată din lemn și către camerele Romanovilor de la primul etaj. Primul etaj era separat printr-o ușă încuiată. Dincolo de ea, Romanovii și servitorii lor erau înghesuți într-un apartament cu cinci camere nedecomandate, iar la capătul celălalt erau scara, baia și toaleta și o mică bucătărie.

Aici, familia imperială a trebuit să ducă o viață zgomotoasă, înghesuită și neliniștită, iar aerul sufocant de vară avea un miros respingător din cauză că atât de mulți oameni locuiau într-un spațiu mult prea mic. Mai târziu, paznicii din exterior au fost mutați în

camerele de la primul etaj al Casei Popov, iar cei din interior în camerele de la subsol, însă comandantul și cele trei ajutoare ale sale aveau acces complet la orice oră în camerele ocupate de familia imperială. Separarea completă a etajului de parter era o măsură de securitate excelentă, făcând imposibilă evadarea de la primul etaj pe lângă paznici și se poate să îi fi influențat pe bolșevici când au ales Casa Ipatiev.

Lui Nicolae nu îi stătea în caracter să se plângă, iar la sosire declarase că era o casă „plăcută și curată”, ca și Maria care o descrisese ca fiind „mică, dar frumoasă”. Țarul și țarina ocupaseră cel mai mare dormitor de pe colț care avea două ferestre înalte ce dădeau spre stradă. Două alte ferestre dădeau spre strada îngustă din lateralul casei. Cu tapet de un galben pal și o friză înflorată, camera era desul de plăcută și mobilată după cum se obișnuia: două paturi, o masă de toaletă, o canapea, măsuțe, o etajeră cu obiecte din porțelan, o lampă din bronz, o bibliotecă, un lavoar și un șifonier. Alexei, care la început împărțise camera cu surorile lui, s-a mutat în camera părinților pe 26 iunie. Dormitorul dădea doar în cel al marilor ducese, unde Maria se mutase alături de surorile ei.

Fiind toate patru într-o singură cameră, fetele Romanov s-au înghesuit bucuroase, dormind pe un maldăr de haine și pături pe podea până când, pe 27 mai, au sosit de la Tobolsk cele patru paturi de companie din metal pe care le aduseseră în exil. Față de camera de zi și de saloane, camera lor era luminoasă și aerisită, cu linoleum pe jos, un covor oriental și tapet floral. Nu aveau multă mobilă, ci doar o măsuță, scaune cu spătar și o oglindă mare cu suport. Ce nevoie mai aveau fetele de astfel de lucruri acum? Hainele le erau din ce în ce mai ponosite și mai tocite.

Nu mai aveau rochii albe cu panglici din satin, ca cele pe care le purtau vara în Crimeea. Singurele decorațiuni de pe pereți erau fotografiile de familie și deasupra patului fiecareia erau agățate icoane în miniatură cu sfinți. Camera era dominată de un candelabru delicat în stil art nouveau cu lalele din sticlă venețiană (care avea să